

Typ szkoły: Gimnazjum

Dział: Przemiany energii w zjawiskach cieplnych.

Temat: Praca prądów konwekcyjnych.

Cel główny: Uczeń wskazuje na obecność w przyrodzie prądów konwekcyjnych, które stanowią jedną z przyczyn cyrkulacji powietrza, powstawania chmur kłębiastych czy istnienia prądów morskich, a tym samym są jednym z głównych czynników formujących klimat na Ziemi.

Cele szczegółowe: uczeń wskazuje na możliwość wykorzystania występujących w przyrodzie prądów konwekcyjnych, jako odnawialnych źródeł energii, sprawdza doświadczalnie możliwość wykonania pracy mechanicznej przez prądy konwekcyjne.

Środki dydaktyczne: zgodnie z instrukcjami do doświadczeń.

Metody i formy pracy: ćwiczenia laboratoryjne, dyskusja, pogadanka, praca w grupach.

Etapy lekcji	Czynności: nauczyciel (N), uczeń (U).	Zakres
Wprowadzenie	<p>N: Przypomnienie najważniejszych pojęć i treści niezbędnych do zrozumienia omawianego tematu: konwekcja, ciepło, praca, energia, twierdzenie o pracy i energii.</p> <p>U: Odpowiadają na pytania, opisują zjawiska.</p>	
<p>Tok zasadniczy:</p> <p>1-Przedstawienie celu lekcji.</p> <p>2-Wprowadzenie nowych treści.</p> <p>3-eksperyment</p> <p>4-dyskusja wyników</p>	<p>N: Prezentacja przykładów ilustrujących temat główny lekcji: opis prądów morskich i zjawiska cyrkulacji powietrza oraz omówienie pomysłów współczesnych naukowców na wykorzystanie tych prądów jako odnawialnych źródeł energii.</p> <p>U: Dyskutują na temat przykładów podanych przez nauczyciela.</p> <p>N: Wprowadzenie nowych treści: zdefiniowanie pojęcia prąd konwekcyjny, Wskazanie na transport energii i masy przez prądy konwekcyjne oraz możliwość wykonania przez nie pracy. Nawiązanie do twierdzenia o pracy i energii. Omówienie pojęcia pracy użytecznej i roli tarcia.</p> <p>U: Notuje najważniejsze pojęcia.</p> <p>N: Przygotowanie eksperymentu: opis materiałów i czynności niezbędnych do przeprowadzenia eksperymentu, podział na grupy. Grupa 1: wykonuje doświadczenie ze spiralą. Grupa 2: wykonuje doświadczenie z wirującą karteczką.</p> <p>U: W grupach konstruują przyrządy i wykonują doświadczenie opisane przez nauczyciela.</p> <p>N: Nadzoruje przebieg eksperymentów, stymuluje aktywność uczniów.</p> <p>N: Proponuje formę dyskusji wyników eksperymentu, pomaga uczniom w formułowaniu wniosków.</p> <p>U: Analizują wyniki eksperymentu w odniesieniu do poznanej teorii, wprowadzają uogólnienia.</p> <p>U: Sporządzają notatki z eksperymentu, wypełniają kartę eksperymentu, piszą wnioski.</p>	
Zakończenie	<p>N: podsumowuje lekcję zadając pytania dotyczące zjawiska konwekcji w przyrodzie m.in. bryzy morskiej i lądowej.</p> <p>U: odpowiada na pytania wykorzystując wnioski z przeprowadzonych doświadczeń, podaje przykłady wykorzystania zjawiska konwekcji.</p>	

Karta eksperymentu 1

Temat eksperymentu	Spirala cieplna
Instrukcja wykonania	Sporządzenie zestawu doświadczalnego zgodnie z instrukcją (materiały str...). Wyciąć z kartki spiralę. Środek spirali umieścić na szpikulcu . Zapalić świeczkę i ostrożnie umieścić na stole pod spiralą (ewentualnie ustawić układ na rozgrzanym kaloryferze) . Wyjaśnić zachowanie się spirali. Zwrócić uwagę na rolę tarcia podczas ruchu obrotowego spirali. Wskazać w pracy prądu konwekcyjnego pracę użyteczną i pracę traconą (co jest tego przyczyną strat).
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	
Wnioski (odniesienie do teorii)	

Karta eksperymentu 2

Temat eksperymentu	Wirująca karteczka.
Instrukcja wykonania	Sporządzenie zestawu doświadczalnego zgodnie z instrukcją (materiały str...). Wbić igłę w gumkę do mazania, tak aby przeszła na drugą stronę i w gumce znalazł się tylko jej tępy koniec. Potraktować gumkę jak statyw. Tak powstały statyw postawić na grzejniku. Zgiąć kwadratową karteczkę wzdłuż przekątnych, tak aby powstało z niej coś na kształt parasolki z wyraźnie widocznym środkiem. Środek karteczki umieść dokładnie na końcu igły. Obserwować zachowanie się karteczki. Zdjąć układ z kaloryfera i postawić na stole. Zbliżyć rozgrzane dłonie z dwóch stron do układu, tak jakbyśmy chcieli go objąć (nie dotykać go). Czy udało się wprawić karteczkę w ruch obrotowy? Układ doświadczalny składający się z igły, gumki i karteczki nakryć teraz przezroczystym pojemnikiem, który następnie należy objąć dłońmi. Czy i tym razem karteczka wiruje?
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	
Wnioski (odniesienie do teorii)	